

TIL Utenriksdepartementet

E-postadresse: NOU2012-2@mfa.no

Hørings svar fra LO i Trondheim til Europautredningen

Faglige rettigheter og arbeidstakerrettigheter trues av EØS-avtalen

LO i Trondheim mener utvalgets flertall undervurderer konsekvensene EØS-avtalen har fått og vil få for norsk arbeidsliv.

Ved utvidelsen av EU med 10 land i 1.5.2004 økte arbeidsinnvandringen til Norge dramatisk. Vi fikk et fritt arbeidsmarked bestående av land der lønnsforskjellene er opp til en til ti. Norsk fagbevegelse har møtt denne utviklinga med å allmenngjøre enkelte overenskomster og kreve tiltak mot sosial dumping som i stor grad er fulgt opp av den rødgrønne regjering. Sammen med en lang høykonjunktur har Norge unngått senking av reallønn og svekkelse av fagbevegelsen som den samme utvikling har ført til i andre deler av Europa.

Etter vår mening vil ikke dette fortsette. En rekke EU-dommer har vist at både retten til å kjempe fram tariffavtaler og omfanget av slike avtaler er underordnet EUs markedsfrihet. Kjernen i Lavaldommen er at fagbevegelsen kan kjempe gjennom tariffavtaler med svenske foretak, men at det gjelder andre regler når de er utenlandske. Da er det bare minimumskarv som kan kjempes gjennom, tariffavtaler i hjemlandet likestilles med svenske tariffavtaler. Nå tvinges den svenske fagbevegelsen til å godta A- og B-overenskomster. Kjernen i Luxemburgdommen er at det er sterkt begrenset hvilke krav en kan stille til lønns og arbeidsforhold gjennom lovbestemmelser. Det er kun på de områder som er regnet opp i Utstasjoneringdirektivet. Mens en tidligere trodde at dette direktivet anga et minimum av rettigheter, så angir det nå et maksimum. Ruffertdommen i Niedersachsen begrenser sterkt de muligheter myndighetene har til å stille krav til lønns og arbeidsforhold ved offentlige anbud og oppdrag.

Utvalgets flertall har den feiloppfatning at disse dommene ikke vil få konsekvenser for Norge. I Verftssaken, der 9 verft har gått til sak fordi de mener allmenngjøring av deler av overenskomsten ved verftene er i strid med EØS-avtalen, har Høyesterett bedt om uttalelse fra EFTA-

domstolen. Domstolen viser direkte til EU-dommene og konkluderer med at det ikke er lov å pålegge betaling for reise, diett og opphold. Dersom Høyesterett følger EFTA-domstolen betyr det at arbeidsgiverne kan operere med ei brukbar lønn, men trekke for opphold og losji og slik komme ned på dumpinglønn uten å bryte loven. Det er allerede vanlig at utenlandske arbeidere innlosjeres dårlig til blodpris, nå kan dette også skje i allmenngjorte bransjer.

EUs vikarbyrådirektiv handler om å jamstille innleie med faste ansettelser. Innføres direktivet så overlater vi til EU-domstolen å avgjøre om norsk arbeidsmiljølov og norske tariffbestemmelser som begrenser innleie kan overleve. Etter vår mening lever både arbeidsmiljølov og tariffbestemmelser utrygt og vi tror heller ikke direktivet vil føre til likebehandling slik det hevdes,

Hvor trygg er arbeidsmiljølov og tariffbestemmelser?

Tirsdag 14 februar 2012 satte høyesterett for første gang til side norsk tariffavtale med henvisning til EU-retten. Det handlet om pilotenes aldersgrense på 60 år (Helikoptersaken). Både tingrett og lagmannsrett fant aldersgrensa både saklig og lovlig. Men før høyesterettsbehandlingen hadde EU-domstolen dømt 60-års aldersgrense for pilotene i Lufthansa for aldersdiskriminerende. Norge innførte EU-direktiv 78/200 mot aldersdiskriminering i 2004. Regjeringen sa da i sin oversendelse til Stortinget av Ot.prp. 104: "Departementet legger imidlertid til grunn at en innføring av et forbud mot forskjellsbehandling på grunn av alder ikke skal rokke ved dagens rettstilstand. Forbudet mot aldersdiskriminering er således ikke ment å innføre et forbud mot å innføre eller opprettholde bestemmelser og avtaleklausuler som fastsetter en bestemt avgangsalder".

Nå forutsetter regjeringen at EUs vikarbyrådirektiv ikke truer arbeidsmiljølovens eller tariffavtalens bestemmelser. Sjøl om deres egne jurister uttrykker tvil. Helikoptersaken viser at det ikke har noe å si hva regjeringen tror, EU-domstolen bestemmer. Trettebergstuen og Gullvågs skråsikkerhet er neppe nok til å overbevise EU-dommerne.

Blir det likebehandling av innleide og fast ansatte?

Bianca Kucuk var ansatt i delstaten Nordrhein-Vestfalen i 11 år på 13 midlertidige ansettelser. Hun gikk til sak og viste til EUs rammedirektiv. Det sa at faste ansettelser skulle være det normale og krevde at medlemstatene måtte innføre regler mot bruk av etterfølgende midlertidige kontrakter eller vikariat. Dersom Tyskland ikke hadde en objektiv grunn til sine gjentatte nye vikariat var Kucuk fast ansatt..

EU-domstolen felte sin dom 26 januar 2012. Retten konkluderte med at sjøl om vikariatene gjentok seg , ja sjøl om de ble fornyet bestandig, på permanent basis, så var det ikke i strid med rammedirektivet som skulle sikre nettopp mot slikt misbruk.

Da kan en lure på hvor mye vikarbyrådirektivet faktisk sikrer likebehandling. Det er verdt å merke seg at verken direktivet eller regjeringens forslag sikrer innleide lønn mellom oppdrag. Verken direktivet eller regjeringens forslag sier noe om det er minstelønn, gjennomsnittslønn eller den lønn en med samme kvalifikasjoner har som gjelder. Direktivet sikrer ikke like pensjonsrettigheter. Det er uklart om det er 5 ukers ferie eller lovens 21 dager som gjelder. EU-domstolen bestemmer.

Etter vår mening kan ikke det arbeidsliv vi kjenner overleve med de sterke begrensninger som legges fra EU og EU-domstolens side. Når det verken lovvei eller forhandlingsvei kan kreves annet enn rene minstebestemmelser så tvinges det fram et todelt arbeidsliv. Får dette et visst omfang og det ikke lenger er full sysselsetting vil også norske lønns og arbeidsvilkår bli presset ned.

Bare det at en ikke kan kreve samme pensjonsvilkår betyr at offentlige blir taperne når noe skal konkurranseutsettes eller det åpnes for innleie. Bare på pensjon sparer utleiebedriftene over 10 % av lønna i forhold til offentlig pensjon. Det er god fortjeneste i en bransje der det knapt finnes investeringer.

Etter LO i Trondheims mening må vi, dersom vikarbyrådirektivet innføres, si opp EØS-avtalen og stå fritt til å ta de mottiltak som er nødvendig for at vår arbeidslivsmodeell skal overleve.

Vi vil også sterkt beklage at Utredningen ikke avslører myten om at vi er avhengig av EØS-avtalen for å få solgt varene våre. Vi hadde full tollfrihet på industrivarer før EØS-avtalen og vi vil ha det etterpå. Norge er EUs femte største handelspartner, vi er en trygg og stabil leverandør av råvarer, halvfabrikata og energi som EU trenger sårt.

Vi trenger ikke en EØS-avtale. Sies avtalen opp er vi automatisk tilbake til den gamle frihandelsavtalen inngått i 1973. Den kan vi leve godt med mens vi forhandler med EU om oppdatering og tilpassing. Da slipper vi at alle vedtak som gjelder det indre marked skal inn i norsk lov og vi slipper å betale for 50 topplønte i Brussel som bruker all sin tid til å sørge for at Norge er den snilleste gutten i klassen. Og ikke minst, vi slipper en domstol som setter markedsfrihet framfor alt annet.

Arne Byrkjeflot, LO i Trondheim

